

POLICY
PAPER #6

Οκτώβριος 2025

Μετανάστευση, οικονομία και δημόσια ασφάλεια στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ:

Η επιστημονική έρευνα καταγράφει ουδέτερη
έως θετική οικονομική επίδραση και δεν τεκμηριώνει
συσχέτιση της μετανάστευσης με αύξηση
εγκληματικότητας.

Συντάκτες: Κωνσταντίνος Σαραβάκος, Ιωάννης Φίλιος

Μετανάστευση, οικονομία και δημόσια ασφάλεια στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ:

Η επιστημονική έρευνα καταγράφει ουδέτερη
έως θετική οικονομική επίδραση και δεν τεκμηριώνει
συσχέτιση της μετανάστευσης με αύξηση εγκληματικότητας.

Κωνσταντίνος Σαραβάκος

Επικεφαλής Ερευνών, Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών.

Υποψήφιος Διδάκτωρ πολιτικής επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Ιωάννης Φίλιος

Βοηθός Ερευνητής, Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών,

Μεταπτυχιακός ερευνητής, Πανεπιστήμιο Γκέτεμποργκ (Υπότροφος του Ιδρύματος Παιδείας και
Ευρωπαϊκού Πολιτισμού)

Πρώτη Έκδοση

Αθήνα, Οκτώβριος 2025

Επιτελική Σύνοψη

Το παρόν κείμενο πολιτικής καταγράφει την επίδραση της μετανάστευσης στην οικονομία και τη δημόσια ασφάλεια των χωρών υποδοχής, όπως αυτή προκύπτει από τη διαθέσιμη σχετική επιστημονική έρευνα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις ΗΠΑ. Η συνολική εικόνα που προκύπτει καταδεικνύει ουδέτερη έως θετική οικονομική επίδραση. Οι σχετικές έρευνες στην πλειονότητά τους συμφωνούν ότι μακροπρόθεσμα η μετανάστευση καλύπτει ελλείψεις εργατικού δυναμικού, ενισχύει την παραγωγικότητα, και έχει ουδέτερη έως θετική καθαρή δημοσιονομική επίδραση, ιδίως για νεότερους, εργαζόμενους και υψηλής ειδίκευσης μετανάστες. Σε ορισμένες περιπτώσεις οικονομικής δραστηριότητας παρατηρούνται α) ένα βραχυπρόθεσμο δημοσιονομικό κόστος ένταξης, κυρίως για πρόσφυγες (παροχές στέγασης, εκμάθηση γλώσσας, αναγνώριση προσόντων), το οποίο ωστόσο συνήθως αντισταθμίζεται μεσοπρόθεσμα μέσω φορολογικών εσόδων, και β) περιορισμένες, συνήθως παροδικές, τοπικές πιέσεις στους μισθούς γηγενών με παρόμοιες δεξιότητες. Όσον αφορά την εγκληματικότητα, η πλειονότητα των ερευνών δεν εντοπίζει συσχέτιση μεταξύ μετανάστευσης και αύξησης εγκληματικών πράξεων· αρκετές μάλιστα μελέτες διαπιστώνουν ουδέτερη ή και αρνητική σχέση (χαμηλότερα ποσοστά βίαιων εγκλημάτων). Οι περισσότερες μελέτες δείχνουν ότι οι μετανάστες -συμπεριλαμβανομένων των παράτυπων- παρουσιάζουν ίσα ή χαμηλότερα επίπεδα εγκληματικότητας και φυλάκισης με τους γηγενείς. Μάλιστα, κοινότητες με μεγαλύτερη παρουσία μεταναστών συχνά καταγράφουν λιγότερα βίαια εγκλήματα. Μόνο σε ορισμένες μορφές παραβατικότητας, όπως οι κλοπές, μπορεί να παρατηρηθούν βραχυπρόθεσμες αυξήσεις όταν οι νεοεισερχόμενοι αποκλείονται από την επίσημη αγορά εργασίας, στερούνται νόμιμου καθεστώτος ή απουσιάζουν αποτελεσματικές πολιτικές ένταξης. Όταν διασφαλίζεται πλαίσιο νόμιμης διαμονής, πρόσβαση σε νόμιμη εργασία και κοινωνική ένταξη, τα φαινόμενα αυτά υποχωρούν. Συνολικά, τα εμπειρικά δεδομένα καταρρίπτουν την αντίληψη ότι η μετανάστευση συνιστά οικονομική ή κοινωνική απειλή, επιβεβαιώνοντας αντίθετα ότι, υπό συνθήκες νομιμότητας και ένταξης, αποτελεί παράγοντα ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής.

Λέξεις κλειδιά: Μετανάστευση, οικονομική επίδραση, δημοσιονομικό αποτύπωμα, αγορά εργασίας, παραγωγικότητα, εγκληματικότητα, κοινωνική ένταξη, νόμιμη μετανάστευση, Ευρωπαϊκή Ένωση, Ηνωμένες Πολιτείες.

Προτεινόμενη αναφορά: Σαραβάκος, Κ., & Φίλιος, Ι. (2025, Οκτώβριος). *Μετανάστευση, οικονομία και δημόσια ασφάλεια στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ* (Policy Paper No. 6). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών – Μάρκος Δραγούμης.

Βασικά συμπεράσματα:

1. Οικονομικές επιπτώσεις

Η μετανάστευση στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών έχει ουδέτερη έως θετική συνολική οικονομική επίδραση.

- Η πλειονότητα των ερευνών δείχνει ότι η μετανάστευση καλύπτει ελλείψεις εργατικού δυναμικού, ενισχύει την παραγωγικότητα και το εθνικό εισόδημα, ενώ η καθαρή δημοσιονομική της επίδραση είναι κατά μέσο όρο ουδέτερη ή θετική — ιδιαίτερα για νεότερους, εργαζόμενους και υψηλής ειδίκευσης μετανάστες.
- Σε ορισμένες περιπτώσεις, καταγράφεται βρα-

χυπρόθεσμο δημοσιονομικό κόστος ένταξης, κυρίως για πρόσφυγες (παροχές στέγασης, εκμάθηση γλώσσας, αναγνώριση προσόντων), το οποίο αντισταθμίζεται μεσοπρόθεσμα από τη φορολογική συνεισφορά τους.

- Εντοπίζονται περιορισμένες και παροδικές τοπικές πιέσεις στους μισθούς γηγενών εργαζομένων με παρόμοιες δεξιότητες, χωρίς ωστόσο να μεταβάλλεται αρνητικά η συνολική απασχόληση ή η ανάπτυξη.

2. Εγκληματικότητα και δημόσια ασφάλεια

- Η διεθνής εμπειρική έρευνα δεν τεκμηριώνει συσχέτιση ανάμεσα στη μετανάστευση και την αύξηση της εγκληματικότητας. Αντίθετα, σε πολλές περιπτώσεις καταγράφεται ουδέτερη ή και αρνητική σχέση (λιγότερα βίαια εγκλήματα).
- Οι μετανάστες, συμπεριλαμβανομένων των παράτυπων, εμφανίζουν ίσα ή χαμηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας και φυλάκισης σε σχέση με τους γηγενείς. Κοινότητες με υψηλότερη παρουσία μεταναστών συχνά καταγράφουν χαμηλότερα επίπεδα βίαιων εγκλημάτων.
- Στις ΗΠΑ, η πιθανότητα σύλληψης για κα-

κουργήματα είναι περίπου 50% χαμηλότερη για παράτυπους μετανάστες, ενώ η πιθανότητα φυλάκισης είναι 33% χαμηλότερη σε σχέση με τους γηγενείς.

- Προσωρινές αυξήσεις ορισμένων μορφών παραβατικότητας (όπως οι κλοπές) εμφανίζονται μόνο όταν οι νεοεισερχόμενοι αποκλείονται από την αγορά εργασίας ή στερούνται νόμιμου καθεστώτος. Όταν εξασφαλίζονται νομιμοποίηση, πρόσβαση στη νόμιμη εργασία και στοχευμένη ένταξη, τα φαινόμενα αυτά υποχωρούν και εξισώνονται με εκείνα του γηγενούς πληθυσμού.

3. Μακροπρόθεσμες συνέπειες στην ανάπτυξη, την απασχόληση και τη δημοσιονομική βιωσιμότητα

Η απουσία μεταναστευτικών ροών θα είχε σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη, την απασχόληση και τη δημοσιονομική βιωσιμότητα της Ευρώπης.

- Σύμφωνα με μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ένα υποθετικό σενάριο χωρίς μετανάστευση θα οδηγούσε έως το 2060 σε συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού κατά 29,3% (έναντι 11,9% με μετανάστευση), σε χαμηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης (κάτω του 1% ετησίως) και σε απώλεια παραγωγής ύψους 47 τρις. δολαρίων.

- Επιπλέον, η απουσία μετανάστευσης θα ενίσχυε τις δημοσιονομικές πιέσεις, θα απειλούσε τη βιωσιμότητα των ασφαλιστικών συστημάτων και θα επιδείνωνε τις ελλείψεις δεξιοτήτων σε κρίσιμους τομείς όπως η υγεία, η φροντίδα, οι κατασκευές, η γεωργία, οι μεταφορές και ο τουρισμός.
- Η περιορισμένη κινητικότητα θα οδηγούσε σε πτώση παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας και σε αύξηση της ανεπίσημης οικονομίας ή μεταφορά δραστηριοτήτων εκτός ΕΕ.

Εισαγωγή

Η μετανάστευση βρίσκεται στο επίκεντρο του πολιτικού διαλόγου τόσο στην Ευρώπη όσο και στις Ηνωμένες Πολιτείες καθώς συνδέεται με φόβους για απώλεια θέσεων εργασίας, πίεση στο κοινωνικό κράτος ή απειλές για τη δημόσια ασφάλεια και τους θεσμούς. Η αντιμεταναστευτική ρητορική έχει ενισχυθεί, πείθοντας όλο και περισσότερους πολίτες να αντιλαμβάνονται τη μετανάστευση ως απειλή για την εθνική ταυτότητα και την ευημερία.¹ Όμως, τι ισχύει πραγματικά; Και σε ποιο βαθμό επιβεβαιώνονται ή διαψεύδονται αυτοί οι φόβοι από τα διαθέσιμα δεδομένα;

Σε αυτό το κείμενο πολιτικής επιχειρούμε να απαντήσουμε στο ερώτημα ποια είναι η πραγματική επίδραση της μετανάστευσης στην οικονομία και τη δημόσια ασφάλεια. Για τον σκοπό αυτό, συγκεντρώνουμε και συνοψίζουμε τα βασικά ευρήματα από ένα πλήθος επιστημονικών ερευνών που εξετάζουν τη σχέση μετανάστευσης, οικονομικής ανάπτυξης και εγκληματικότητας στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η ανάλυση βασίζεται σε μία ημι-συστηματική ανασκόπηση (semi-systematic) της βιβλιογραφίας,² η οποία χαρτογραφεί τα κυριότερα πορίσματα της διεθνούς εμπειρικής έρευνας. Η διαδικασία

ανασκόπησης ξεκίνησε με δύο σημαίνουσες συνολικές μελέτες των Alex Nowrasteh³ και Bryan Caplan⁴ σχετικά με τη μετανάστευση στις ΗΠΑ, ώστε να εντοπιστούν τόσο τα θετικά και όσο και τα αρνητικά ευρήματα.⁵ Στη συνέχεια, χρησιμοποιήθηκαν στρατηγικές *citation tracing*, στοχευμένες αναζητήσεις σε επιστημονικές βάσεις (Scopus, Google Scholar, JSTOR) και επιλογή εμπειρικών μελετών με έμφαση σε ευρωπαϊκά και αμερικανικά δεδομένα. Η ανάλυση των μελετών έγινε μέσω θεματικής σύνθεσης, προκειμένου να εντοπιστούν κοινά μοτίβα, αποκλίσεις και κρίσιμες μεταβλητές που εξηγούν τις διαφορές στα ευρήματα.

Στο κείμενο πολιτικής παρουσιάζονται τα συμπεράσματα περισσότερων από 50 επιστημονικών μελετών, χωρίς, ωστόσο, να επιχειρείται η (αδύνατη) εξαντλητική κάλυψη του ζητήματος. Στόχος μας είναι η αποτύπωση της κυρίαρχης επιστημονικής συναίνεσης (mainstream consensus) και των σημείων σύγκλισης στη διεθνή συζήτηση γύρω από την επίδραση της μετανάστευσης στην οικονομία και την ασφάλεια. Η ανάλυση καλύπτει διάφορους τύπους μετανάστευσης (οικονομική, προσφυγική, παράτυπη), και στηρίζεται κατά κύριο λόγο σε ποσοτικές μελέτες με μικτές μεθοδολογικές προσεγγίσεις.⁶

- 1 Ενδεικτικά, το 2024 στις ΗΠΑ, το 55% αξιολόγησε την μετανάστευση ως κρίσιμη απειλή (από 47% το 2023). Μάλιστα, ήταν η πρώτη φορά από το 2019, που οι Αμερικανοί ανέφεραν την μετανάστευση ως το μεγαλύτερο πρόβλημα για την χώρα, πάνω από την οικονομία, τον πληθωρισμό κα. Gallup. (2024, Φεβρουάριος 27). [Immigration surges to top of most important problem list](https://www.gallup.com/news/immigration-surges-to-top-of-most-important-problem-list.aspx). Gallup News.
- 2 Βλ. σχετικά Snyder, H. (2019). *Literature review as a research methodology: An overview and guidelines*. Journal of Business Research, 104, 333–339. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.07.039>.
- 3 Nowrasteh, A. (2021). *The most common arguments against immigration and why they're wrong*. Libertarianism.org / Cato Institute. Nowrasteh, A. (2021, July/August). *Myths and facts of immigration in the United States* (Policy Report).
- 4 Caplan, B., & Weinersmith, Z. (2019). *Open borders: The science and ethics of immigration*. First Second.
- 5 Αναζητήθηκαν επίσης συγκεκριμένα μελέτες που εντοπίζουν αρνητική επίδραση της μετανάστευσης στην οικονομία και αύξηση της εγκληματικότητας, ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος μεροληψίας επιβεβαίωσης (confirmation bias).
- 6 Συνεπώς, αναφέρονται γενικές τάσεις και επιδράσεις κατά μέσο όρο, όπως αυτές υπολογίζονται από τις σχετικές ποσοτικές μελέτες στη διεθνή βιβλιογραφία.

Η επίδραση της μετανάστευσης στην οικονομία: Οι επιστημονικές μελέτες δείχνουν μία θετική επίδραση στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη – μέλη της αντιμετωπίζουν σήμερα σοβαρές ελλείψεις εργατικού δυναμικού, που περιορίζουν την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα. Όπως επισημαίνει η πρόσφατη έκθεση του Mario Draghi για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα,⁷ περίπου το ένα τέταρτο των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων δηλώνουν ότι δυσκολεύονται να βρουν εργαζόμενους με τις κατάλληλες δεξιότητες, ενώ οι μισές αντιμετωπίζουν γενικότερες δυσκολίες κάλυψης θέσεων. Το 2024,

η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέγραψε 42 επαγγέλματα με ελλείψεις προσωπικού σε ολόκληρη την ΕΕ,⁸ μεταξύ άλλων στους τομείς των κατασκευών, των μεταφορών, της γεωργίας, της εστίασης, της υγείας και της κοινωνικής φροντίδας. Στην έκθεση *Labour shortages and surpluses in Europe 2024* η Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας (ELA)⁹ επισημαίνει ότι πολλοί από αυτούς τους τομείς είναι κρίσιμοι για τη λειτουργία, την ανθεκτικότητα και την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Η επίδραση της μετανάστευσης στην Ευρωπαϊκή οικονομία

Ένας από τους πιο διαδεδομένους ισχυρισμούς κατά της μετανάστευσης είναι πως οι μετανάστες επιβαρύνουν το κοινωνικό κράτος. Ωστόσο, η διαθέσιμη βιβλιογραφία δεν επιβεβαιώνει αυτή την άποψη. Η μελέτη των Hennessey και Hagen-Zanker¹⁰ που επισκοπεί 71 έρευνες για την περίοδο 2000-2020, καταλήγει ότι ο δημοσιονομικός αντίκτυπος της μετανάστευσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το θεσμικό πλαίσιο κάθε χώρας, αλλά κατά μέσο όρο η καθαρή επίδραση είναι ελάχιστη ή ουδέτερη, περίπου 0% του ΑΕΠ των χωρών υποδοχής. Με απλά λόγια, κατά μέσο όρο οι μετανάστες καταβάλλουν σε φόρους περίπου όσα λαμβάνουν σε κοινωνικές παροχές. Η εικόνα αυτή έρχεται σε αντίθεση με τη ρητορική που παρουσιάζει τους μετανάστες ως βάρος για τα δημόσια οικονομικά και απειλή για τα συστήματα πρόνοιας.

Ο δημοσιονομικός αντίκτυπος της μετανάστευσης διαφοροποιείται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των μεταναστών και το θεσμικό πλαίσιο των χωρών υποδοχής. Νεότεροι, εργαζόμενοι και υψηλής ειδίκευσης μετανάστες παράγουν

συχνά σημαντικά καθαρά κέρδη για τα δημόσια οικονομικά. Παράλληλα, πολιτικές απασχόλησης, το ποσοστό συμμετοχής στην επίσημη αγορά εργασίας και η πρόσβαση σε κοινωνικές παροχές επηρεάζουν σημαντικά το τελικό αποτέλεσμα.

Τα διαθέσιμα παραδείγματα δείχνουν ότι το βραχυπρόθεσμο κόστος υποδοχής προσφύγων μετατρέπεται με τον χρόνο σε δημοσιονομικό όφελος:

- Στη Σουηδία, οι πρόσφυγες φαίνεται κατά μέσο όρο να αποτελούν καθαρό δημοσιονομικό βάρος, αν και πρόσφυγες από την πρώην Γιουγκοσλαβία, την Αιθιοπία, την Ερυθραία και το Ιράν είχαν μικρότερη αρνητική επίδραση σε σύγκριση με όσους προέρχονταν από τη Σομαλία ή το Ιράκ.
- Στην Αυστρία, ο αντίκτυπος των προσφύγων που έφτασαν στη χώρα κατά την περίοδο 2015-2019 ήταν αρχικά αρνητικός, αλλά μετατράπηκε σε θετικό καθώς αυτοί απέκτησαν δεξιότητες και ενσωματώθηκαν στην αγορά εργασίας.

7 Draghi, M. (2024). *The Future of European Competitiveness—A Competitiveness Strategy for Europe*. European Commission.

8 European Commission (2024). *Skills and Talent Mobility*.

9 European Labour Authority (2025). *EURES Report on labour shortages and surpluses 2024*. Publications Office of the European Union. Luxembourg.

10 Hennessey, G., & Hagen-Zanker, J. (2020, April). *The fiscal impact of immigration: A review of the evidence* (ODI Working Paper No. 573). Overseas Development Institute.

- Στη Γερμανία, οι πρόσφυγες που έφτασαν το 2015 εκτιμάται ότι αρχικά επιβαρύναν τα δημόσια οικονομικά, αλλά μετά από περίπου 11 χρόνια μετατράπηκαν σε καθαρούς συνεισφέροντες στο κοινωνικό κράτος.¹¹
- Στη Δανία, σχετική μελέτη που δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό *European Union Politics* καταδεικνύει τη θετική συνεισφορά των μεταναστών στο κοινωνικό κράτος για την περίοδο 2002-2013.¹²

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτιμάται ότι η μακροπρόθεσμη συμβολή των προσφυγικών ροών στο ΑΕΠ κυμαίνεται μεταξύ 0,2% και 1,4% ετησίως, ανάλογα με την αποτελεσματικότητα των επιμέρους πολιτικών ένταξης. Αντίστοιχες μελέτες για τη Δυτική Ευρώπη καταδεικνύουν ότι η αρχική αύξηση των δημοσίων δαπανών για την υποδοχή αιτούντων άσυλο αντισταθμίζονται από την αύξηση των φορολογικών εσόδων που οι ίδιοι αποφέρουν, με αποτέλεσμα να μην βλάπτονται τα δημόσια οικονομικά. Αν και τα οφέλη συχνά δεν επαρκούν για να εξαλείψουν πλήρως τα υψηλά αρχικά κόστη, οι περισσότερες αναλύσεις καταλήγουν ότι ο δημοσιονομικός αντίκτυπος της μετανάστευσης βελτιώνεται με την πάροδο του χρόνου, ιδίως όταν συνοδεύεται από στοχευμένες και αποτελεσματικές πολιτικές ένταξης.

Ως προς την επίδραση στην παραγωγικότητα, η σχετική μελέτη στο επιστημονικό περιοδικό

Review of Income and Wealth δείχνει ότι η οικονομική μετανάστευση συσχετίζεται με την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας,¹³ ενώ άλλες μελέτες συντείνουν στο ότι η παρουσία μεταναστών μπορεί να συμβάλλει στην κάλυψη ελλείψεων σε εργατικό δυναμικό.¹⁴ Μελέτη του ΟΟΣΑ επιβεβαιώνει ότι οι μετανάστες συμμετέχουν τόσο σε επαγγέλματα υψηλής όσο και χαμηλής ειδίκευσης, μετριάζοντας τις ανισορροπίες της αγοράς εργασίας και συνεισφέροντας περισσότερο σε φόρους απ' ό,τι λαμβάνουν σε παροχές.¹⁵

Ως προς τους μισθούς, η επίδραση είναι περιορισμένη και τοπική. Η μετανάστευση μπορεί να μειώσει προσωρινά τους μισθούς εργαζομένων με παρόμοιες δεξιότητες, αλλά μακροπρόθεσμα αυξάνει τη ζήτηση εργασίας και ενισχύει την ανάπτυξη.¹⁶ Τα ευρήματα υπογραμμίζουν την πολυπλοκότητα των επιπτώσεων της μετανάστευσης,¹⁷ καθώς η σύνθεση των δεξιοτήτων των μεταναστών έχει κρίσιμη σημασία, καθώς η εισροή μεταναστών τείνει να μειώνει τους μισθούς των ανταγωνιστικών γηγενών εργαζομένων με δεξιότητες παρόμοιες με αυτές των μεταναστών, και να αυξάνει τους μισθούς των γηγενών εργαζομένων με δεξιότητες που συμπληρώνουν αυτές των μεταναστών.¹⁸ Στην Ιταλία, για παράδειγμα, έρευνα που δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό *Labour* δείχνει θετική συσχέτιση μεταξύ μετανάστευσης και μισθών του γηγενούς πληθυσμού.¹⁹

- 11 Σημειώνεται μάλιστα, η αύξηση των επενδύσεων σε προγράμματα ένταξης θα μπορούσαν να μειώσουν το δημοσιονομικό κόστος κατά 11 δισεκατομμύρια ευρώ.
- 12 Martinsen, D. S., & Pons Rotger, G. (2017). The fiscal impact of EU immigration on the tax-financed welfare state: Testing the 'welfare burden' thesis. *European Union Politics*, 18(4), 620-639. <https://doi.org/10.1177/1465116517717340> (Original work published 2017).
- 13 Fassio, C., Kalantaryan, S., & Venturini, A. (2020). Foreign Human Capital and Total Factor Productivity: A Sectoral Approach. *Review of Income and Wealth*, 66, 613- 646. <https://doi.org/10.1111/roiw.12426>.
- 14 Guzi M., Kahanec M., Kureková L. M., (2015). How Immigration Grease Is Affected by Economic, Institutional and Policy Contexts: Evidence from EU Labour Markets. *Kyklos*, 71 (2): 213-243.
- 15 OECD. (2014). *Is migration good for the economy?* (Migration Policy Debates No. 2). Organisation for Economic Co-operation and Development.
- 16 Somerville, W., & Sumption, M. (2009). *Immigration and the labour market: Theory, evidence and policy*. Migration Policy Institute / Equality and Human Rights Commission.
- 17 Dustmann, C., Glitz, A., & Frattini, T. (2008). The labour market impact of immigration. *Oxford Review of Economic Policy*, 24(3), 477-494. <https://doi.org/10.1093/oxrep/grn024>.
- 18 Edo, A. (2019). The impact of immigration on the labour market. *Journal of Economic Surveys*, 33, 922-948. <https://doi.org/10.1111/joes.12300>.
- 19 Για την περίοδο 1990-95 στην Ιταλία οι ερευνητές εκτιμούν πως για κάθε αύξηση 1% της απασχόλησης μεταναστών, οι μισθοί των γηγενών χειρωνακτών αυξάνονται περίπου 1%, με ισχυρότερη επίδραση σε μικρές επιχειρήσεις 0-50 ατόμων (≈1,6%), ιδίως στις πολύ μικρές 1-10 (≈2%), και ιδιαίτερα στον Βορρά (≈3,7%). Gavosto, A., Venturini, A., & Villosio, C. (2003). Do immigrants compete with natives? *Labour*, 17(3), 603-621. <https://doi.org/10.1111/1467-9914.00108>.

Ως προς την αγορά εργασίας, σχετική μελέτη του ΟΟΣΑ (2022) καταδεικνύει ότι οι μετανάστες δεν καλύπτουν μόνο θέσεις εργασίας, αλλά, και προωθούν την επιχειρηματικότητα και μετρίζουν την έλλειψη δεξιοτήτων, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη της περιφέρειας.²⁰ Επιπλέον, η μετανάστευση υψηλής ειδίκευσης συμβάλλει ουσιαστικά στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, αυξάνοντας την προσφορά εξειδικευμένων εργαζομένων, την αυτοαπασχόληση, και τις άμεσες ξένες επενδύσεις.

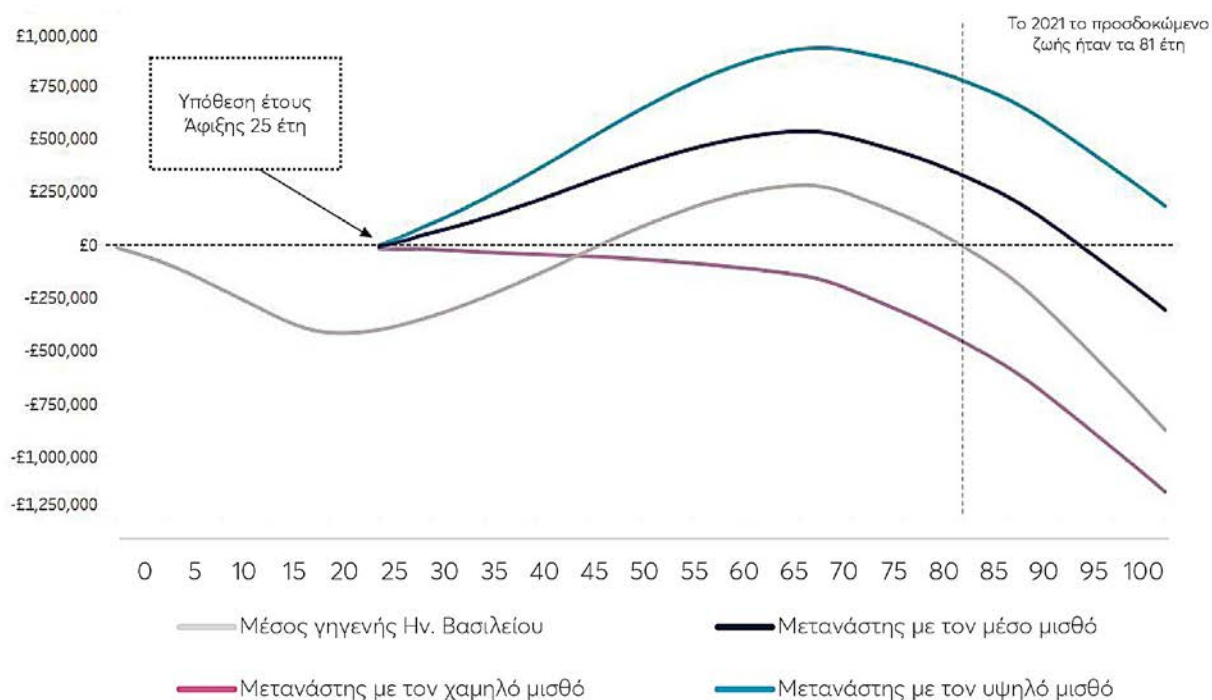
Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Μετανάστευσης του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, η μετανάστευση αυξάνει την προσφορά εργασίας και

ταυτόχρονα διευρύνει τη ζήτηση, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες απασχόλησης.²¹

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Γραφείου Δημοσιονομικής Ευθύνης του Ηνωμένου Βασιλείου (Office for Budget Responsibility, OBR),²² οι μετανάστες σε παραγωγική ηλικία έχουν καθαρά θετικό δημοσιονομικό αποτύπωμα σε σχέση με τους γηγενείς, καθώς το κράτος δεν έχει επωμιστεί το κόστος εκπαίδευσής τους.

Οι μετανάστες με μέσο ή υψηλό μισθό συμβάλλουν σημαντικά μέσω φόρων, ενώ μόνο οι χαμηλόμισθοι παρουσιάζουν αρνητικό ισοζύγιο καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου (Γράφημα 1).

Γράφημα 1. Συνολικές δημοσιονομικές επιδράσεις μετανάστευσης, Ην. Βασίλειο.

Πηγή γραφήματος: Vargas-Silva, C., & Sumption, M. (2023, March 24). [The labour market effects of immigration](#).

20 OECD. (2022). *The Contribution of Migration to Regional Development*. OECD Regional Development Studies. Paris. <https://doi.org/10.1787/57046df4-en>.

21 Vargas -Silva, C., & Sumption, M. (2023, March 24). [The labour market effects of immigration](#) (Migration Observatory briefing). COMPAS, University of Oxford.

22 Vargas S-ilva, C., Sumption, M., & Brindle, B. (2024, October 25). [The fiscal impact of immigration to the UK](#) (Migration Observatory Briefing). COMPAS, University of Oxford.

Σχετικά με την ανεργία, η μελέτη που δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό *International Labour Review* δεν εντοπίζει αύξηση της ανεργίας για τους γηγενείς με την αύξηση του αριθμού των μεταναστών στην Ιταλία,²³ ενώ έχει διαπιστωθεί ότι οι μετανάστες καλύπτουν τα κενά δεξιοτήτων στις χώρες υποδοχής.²⁴ Η μετανάστευση ατόμων υψηλών δεξιοτήτων φαίνεται να επηρεάζει θετικά την αγορά εργασίας της χώρας υποδοχής ενώ τα άτομα χαμηλής παραγωγικότητας, όπως είναι συνήθως οι αιτούντες άσυλο, φαίνεται να έχουν μια οριακά αρνητική επίδραση.²⁵

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με σχετική μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδος,²⁶ τα ευρήματα δείχνουν μία μικτή εικόνα, καθώς ο αντίκτυπος διαφέρει ανάλογα με τον βαθμό εξειδίκευσης.

Οι ανειδίκευτοι μετανάστες φαίνεται να ωφελούν τους ειδικευμένους Έλληνες εργαζομένους, τόσο ως προς την αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης όσο και ως προς τη μέση μισθολογική

εξέλιξή τους, καθώς αναλαμβάνουν βοηθητικές ή χαμηλότερης εξειδίκευσης θέσεις που ενισχύουν την παραγωγικότητα των ειδικευμένων.

Αντίθετα, στις ομάδες των ανειδίκευτων Ελλήνων εργαζομένων, η επίδραση της μετανάστευσης εξαρτάται από το πλαίσιο διαμόρφωσης των μισθών:

- Όταν οι μισθοί καθορίζονται ελεύθερα στην αγορά, οι γηγενείς ανειδίκευτοι υφίστανται μειώσεις μισθών, αλλά αντισταθμίζουν μέρος της απώλειας με περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης.
- Όταν ισχύει κατώτατος μισθός, οι ανειδίκευτοι Έλληνες ωφελούνται σε επίπεδο μισθού, αλλά χάνουν σε θέσεις εργασίας, καθώς το αυξημένο κόστος περιορίζει τη ζήτηση.
- Όταν ο μισθός καθορίζεται αυτόματα ως ποσοστό του μέσου μισθού της οικονομίας, η επίδραση είναι αρνητική στους μισθούς των ανειδίκευτων και ασαφής στην απασχόληση.

Η επίδραση της μετανάστευσης στην Αμερικανική οικονομία

Η μετανάστευση στις Ηνωμένες Πολιτείες έχει διαφορετικές ιστορικές και κοινωνικές διαστάσεις σε σχέση με την Ευρώπη, ωστόσο, η δημόσια συζήτηση χαρακτηρίζεται από παρόμοιες ανησυχίες σχετικά με την αγορά εργασίας, το κοινωνικό κράτος και τα δημόσια οικονομικά.

Έρευνες των Alex Nowrasteh²⁷ και Bryan Caplan²⁸, αντικρούουν τα πιο διαδεδομένα επιχειρήματα κατά της μετανάστευσης στις ΗΠΑ. Πρώτον, ο ισχυρισμός πως οι μετανάστες περιορίζουν τις ευκαιρίες απασχόλησης των Αμερικανών εργαζομένων δεν επιβεβαιώνεται εμπειρικά. Η λεγόμενη

«επίδραση μετατόπισης» είναι μικρή, καθώς οι μετανάστες συχνά συμπληρώνουν παρά ανταγωνίζονται τους γηγενείς. Οι επιπτώσεις στους μισθούς είναι περιορισμένες και ανομοιόμορφες: ορισμένοι εργαζόμενοι βλέπουν μικρά κέρδη, άλλοι μικρές απώλειες, ενώ οι μεγαλύτερες πιέσεις αφορούν συνήθως άλλους μετανάστες παρά τους Αμερικανούς. Η μελέτη του George Borjas διαπίστωσε ότι ακόμη και στη δυσμενέστερη περίπτωση, η μετανάστευση επηρεάζει αρνητικά μόνο τους μισθούς ενός μικρού ποσοστού εργαζομένων, ενώ αυξάνει τους μισθούς και την απασχόληση για το σύνολο της οικονομίας.

23 Venturini, A., & Villosio, C. (2006). *Labour market effects of immigration into Italy: An empirical analysis*. *International Labour Review*, 145(1-2), 91-118.

24 Aparicio-Fenoll, A., & Kuehn, Z. (2019). Immigrants move where their skills are scarce: Evidence from English proficiency. *Labour Economics*, 61, 101748. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2019.101748>.

25 Přívara, A., Masárová, T., & Tupá, M. (2023). *Migration and labour market competitiveness: The case of EU*. *Journal of Competitiveness*, 15(1), 124-141. <https://doi.org/10.7441/joc.2023.01.08>

26 Chassamboulli, A., & Palivos, T. (2013, June). [The impact of immigration on the employment and wages of native workers](#) (Bank of Greece Working Paper No. 160). Bank of Greece.

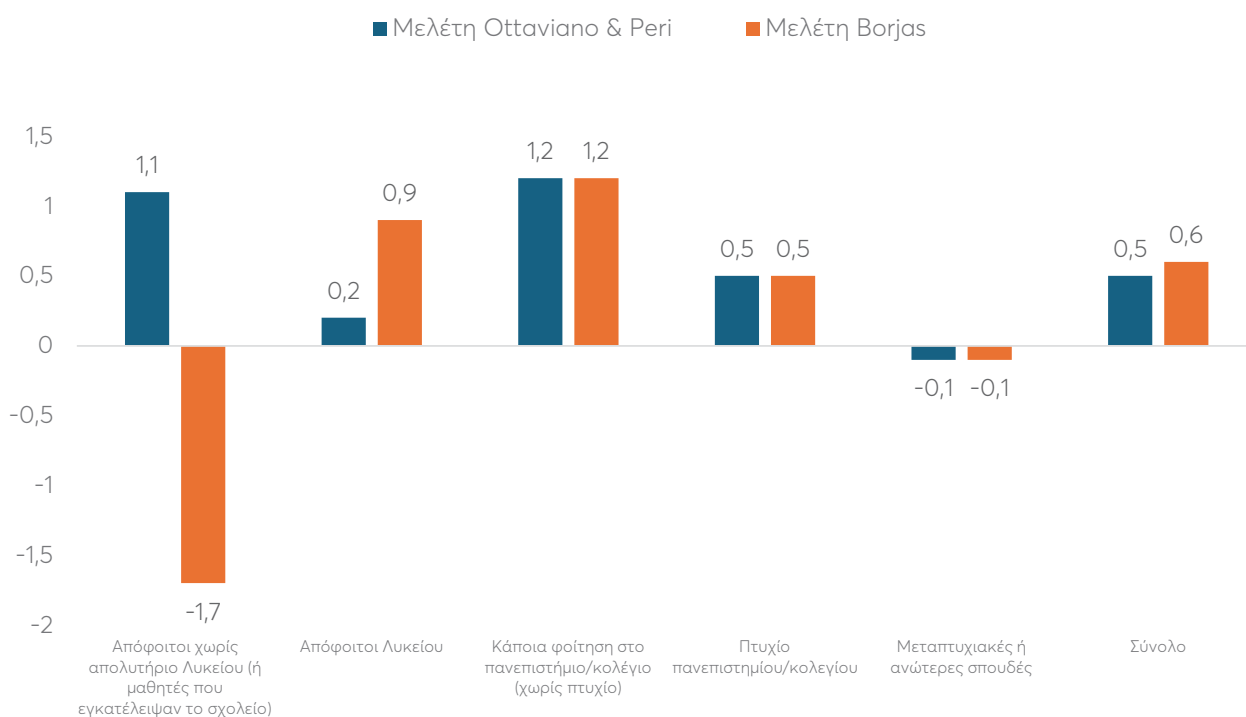
27 Nowrasteh, A. (2021). [The most common arguments against immigration and why they're wrong](#). Nowrasteh, A. (2021). *Myths and facts of immigration in the United States*.

28 Caplan, B., & Weinersmith, Z. (2019). *Open borders: The science and ethics of immigration*.

Όπως καταδεικνύει το Γράφημα 2, η μετανάστευση αυξάνει την προσφορά εργατικού δυναμικού αλλά ταυτόχρονα ενισχύει τη συνολική ζήτηση για εργασία, οδηγώντας σε μακροπρόθεσμη αύξηση εισοδημάτων. Το λεγόμενο "immigration surplus" — δηλαδή το καθαρό όφελος για την οικονομία από τη μετανάστευση — εκτιμάται στο

0,24% του ΑΕΠ.²⁹ Η μεταγενέστερη ανάλυση των Clemens και Hunt επιβεβαιώνει ότι ακόμη και οι μικρές αρνητικές επιπτώσεις στους χαμηλόμισθους είναι παροδικές και αντισταθμίζονται από τη συνολική αύξηση της παραγωγικότητας και της κατανάλωσης.³⁰

Γράφημα 2. Μακροπρόθεσμη σχετική επίδραση της μετανάστευσης στους μισθούς των γηγενών πολιτών ανά επίπεδο εκπαίδευσης στις ΗΠΑ.

Πηγή γραφήματος: Nowrasteh, A. (2021). [The most common arguments against immigration and why they're wrong](#).

Πηγές δεδομένων: George Borjas, *Immigration Economics* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2014), σ. 120; National Academy of Sciences, Engineering, and Medicine, *The Economic and Fiscal Consequences of Immigration*, Table 8-14, 2017, σσ. 235–37; Gianmarco Ottaviano and Giovanni Peri, "Rethinking the Effect of Immigration on Wages," *Journal of the European Economic Association* 10, no. 1 (2012): 152–97.

Όσον αφορά την πρόσβαση στο κοινωνικό κράτος, τα δεδομένα δείχνουν ότι οι νόμιμοι μετανάστες δεν επιβαρύνουν δυσανάλογα τα δημόσια ταμεία. Οι περισσότεροι δεν έχουν δι-

καίωμα πρόσβασης σε επιδόματα πρόνοιας με εισοδηματικά κριτήρια κατά τα πρώτα πέντε χρόνια παραμονής τους, ενώ οι παράτυποι μετανάστες έχουν πρόσβαση μόνο σε επείγουσα

29 Borjas, G. J. (2017). The Wage Impact of the Marielitos: A Reappraisal. *ILR Review*, 70(5), 1077-1110. <https://doi.org/10.1177/0019793917692945> (Original work published 2017).

30 Μία άλλη μελέτη δείχνει πως συνολικά, τα στοιχεία από τα κύματα προσφύγων υποστηρίζουν τα ευρήματα ότι ο αντίκτυπος της μετανάστευσης στους γηγενείς εργαζόμενους είναι μικρός και δεν τεκμηριώνουν τους ισχυρισμούς για μεγάλες αρνητικές επιπτώσεις στους εργαζόμενους με εκπαίδευση κάτω του λυκείου. I. Clemens, M. A., & Hunt, J. (2017, July). [The labor market effects of refugee waves: Reconciling conflicting results \(NBER Working Paper No. 23433\)](#). National Bureau of Economic Research.

ιατρική περίθαλψη (Emergency Medicaid).³¹

Συγκριτικά με Αμερικανούς ίδιου κοινωνικοοικονομικού προφίλ, οι μετανάστες χρησιμοποιούν λιγότερο τα προγράμματα πρόνοιας, και όταν τα χρησιμοποιούν, λαμβάνουν χαμηλότερες παροχές. Ενδεικτικά, αν οι φτωχότεροι Αμερικανοί κατανάλωναν το Medicaid στον ίδιο βαθμό με τους μετανάστες, το πρόγραμμα θα ήταν 42% μικρότερο.³² Επιπλέον, οι μετανάστες συμβάλλουν καθαρά στο ασφαλιστικό και ιατρικό σύστημα χάρη στη νεότερη ηλικιακή τους σύνθεση, την περιορισμένη επιλεξιμότητα και την τάση πολλών να συνταξιοδοτούνται σε άλλες χώρες.³³ Αντί λοιπόν να «αποστραγγίζουν» το σύστημα, παρατείνουν τη βιωσιμότητά του για μερικά ακόμη χρόνια. Ακόμη και για τους πρόσφυγες, η αρχικά αρνητική καθαρή επίδραση γίνεται θετική μετά από περίπου οκτώ χρόνια, καθώς εντάσσονται στην αγορά εργασίας και αρχίζουν να συνεισφέρουν φορολογικά.³⁴

Εξίσου αβάσιμος αποδεικνύεται και ο ισχυρισμός ότι οι μετανάστες αυξάνουν το έλλειμμα και το δημόσιο χρέος. Όπως δείχνει έρευνα του CATO Institute, οι μετανάστες στις Ηνωμένες Πολιτείες έχουν ουδέτερο αποτέλεσμα στον κρατικό

προϋπολογισμό.³⁵ Το νέο μοντέλο που δημοσιεύθηκε από την National Academies of Sciences στην έρευνα που πραγματοποίησε πάνω στην σχετική βιβλιογραφία για τα οικονομικά της μετανάστευσης εντόπισε ότι η ηλικία είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας για να εκτιμηθεί εάν ένας μετανάστης θα έχει αρνητικό ή θετικό αντίκτυπο στα κρατικά ταμεία.³⁶ Δεύτερος πιο σημαντικός παράγοντας είναι η εκπαίδευση. Μάλιστα, οι νεότεροι και πιο μορφωμένοι μετανάστες έχουν καθαρά θετικό δημοσιονομικό αποτύπωμα, ενώ οι Αμερικανοί χαμηλότερης εκπαίδευσης επιβαρύνουν περισσότερο τα δημόσια οικονομικά από ό,τι οι μετανάστες ίδιου μορφωτικού επιπέδου.

Τρεις βασικοί παράγοντες εξηγούν το θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα της μετανάστευσης στις ΗΠΑ:

- Οι υψηλότεροι δείκτες γονιμότητας, που ενισχύουν τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος
- Η σημαντική συμβολή των μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη, μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας και της κατανάλωσης
- Η απουσία κόστους εκπαίδευσης για όσους έρχονται στη χώρα σε παραγωγική ηλικία.³⁷

31 Το Medicaid είναι πρόγραμμα ιατρικής βοήθειας για άτομα χαμηλού εισοδήματος, συν-χρηματοδοτούμενο από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση και τις πολιτείες των ΗΠΑ, διαχειριζόμενο από τις πολιτείες εντός ομοσπονδιακών κανόνων (θεσπίστηκε το 1965), με την επιλεξιμότητα να καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό σε επίπεδο πολιτείας. Το Emergency Medicaid καλύπτει αποκλειστικά τη θεραπεία επείγουσας ιατρικής κατάστασης (π.χ. τοκετούς) και χορηγείται ανεξάρτητα από καθεστώς μετανάστευσης ως αποζημίωση προς τα νοσοκομεία, με εφαρμογή από τις πολιτείες εντός του ομοσπονδιακού πλαισίου.

32 Ku, L., & Bruen, B. (2013, March 4). <https://www.cato.org/publications/economic-development-bulletin/poor-immigrants-use-public-benefits-lower-rate-poor> (Economic Development Bulletin No. 17). Cato Institute.

33 Anderson, S. (2005, March). [The contribution of legal immigration to the Social Security system](#). National Foundation for American Policy.

34 Hennessey, G., & Hagen-Zanker, J. (2020, April). [The fiscal impact of immigration: A review of the evidence](#).

35 Nowrasteh, A. (2014, July 23). [The fiscal impact of immigration](#) (Working Paper No. 21). Cato Institute.

36 National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2017). *The economic and fiscal consequences of immigration*. The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/23550>.

37 Schaeffer, A. B. (2010, March 10). [They spend WHAT? The real cost of public schools](#) (Policy Analysis No. 662). Cato Institute.

Μετανάστευση και ασφάλεια: δεν τεκμηριώνεται κάποια συστηματική σχέση ανάμεσα στην αύξηση της μετανάστευσης και την αύξηση της εγκληματικότητας

Μετανάστευση και εγκληματικότητα στην Ευρώπη

Η δημόσια συζήτηση για τη μετανάστευση, συχνά επηρεάζεται από την εντύπωση ότι οι μετανάστες αυξάνουν την εγκληματικότητα ή υπονομεύουν την ασφάλεια των πολιτών. Ωστόσο, η συντριπτική πλειονότητα των εμπειρικών μελετών δείχνει ότι δεν υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της μετανάστευσης και της αύξησης των εγκληματικών πράξεων.

Όσον αφορά την Ευρώπη, σύμφωνα με τον Economist,³⁸ έρευνες από το London School of Economics και το University College London έδειξαν ότι η άφιξη στο Ηνωμένο Βασίλειο μεγάλου αριθμού οικονομικών μεταναστών από την Ανατολική Ευρώπη μετά το 2004 δεν αύξησε τη βία. Συγκεκριμένα, μελέτη που δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό *Review of Economics and Statistics*,³⁹ εξετάζει τις δύο μεγάλες μεταναστευτικές ροές προς το Ηνωμένο Βασίλειο μετά το 1997—τους αιτούντες άσυλο της περιόδου 1997–2002 και τους μετανάστες από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης που εντάχθηκαν στην ΕΕ το 2004. Χρησιμοποιώντας δεδομένα εγκληματικότητας σε περιοχές του Ηνωμένου Βασιλείου, οι συγγραφείς διαπίστωσαν ότι το πρώτο κύμα συνδέθηκε με μια μέτρια αύξηση των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας, ενώ το δεύτερο με μικρή μείωση. Σε καμία περίπτωση δεν εντοπίστηκε επίδραση στη βίαιη εγκληματικότητα. Τα στοιχεία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι διαφορές οφείλονται κυρίως στις άνισες ευκαιρίες απασχόλησης

των δύο ομάδων μεταναστών. Στην περίπτωση του πρώτου κύματος, η αύξηση των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας αποδίδεται στο γεγονός πως οι αιτούντες άσυλο είχαν χαμηλές ή ανύπαρκτες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας (απαγόρευση εργασίας, υψηλή ανεργία, χαμηλά επιδόματα) και αυξημένη πιθανότητα εμπλοκής σε παραβατικές συμπεριφορές.

Η ερμηνεία αυτή δείχνει να ευθυγραμμίζεται με το κλασικό πλέον υπόδειγμα του οικονομικού μοντέλου εγκλήματος (Becker–Ehrlich),⁴⁰ όπου τα άτομα επιλέγουν ορθολογικά μεταξύ της εγκληματικής δραστηριότητας και της νόμιμης εργασίας ανάλογα με τα πιθανά οφέλη που προσφέρει η κάθε επιλογή. Τα «οφέλη» από την εγκληματική δραστηριότητα υπολογίζονται σε σχέση με την πιθανότητα σύλληψης και την αναμενόμενη ποινή σε περίπτωση σύλληψης και συγκρίνονται με τα εισοδήματα από την εργασία στην αγορά εργασίας. Εάν τα πρώτα υπερτερούν των δεύτερων, αυξάνονται οι πιθανότητες το άτομο να εμπλακεί σε εγκληματική δραστηριότητα. Ωστόσο, εάν στα άτομα που μετανάστευσαν δοθεί η πρόσβαση στην αγορά εργασίας και αρθούν οι σχετικοί αποκλεισμοί, τα κίνητρα της παραβατικής συμπεριφοράς μειώνονται. Το μοντέλο αυτό σχετικά με τα οικονομικά του εγκλήματος ισχύει τόσο για την περίπτωση των μεταναστών, όσο και για εκείνη των γηγενών.

38 The Economist. (2013, December 12). [How does immigration affect crime?](#). The Economist.

39 Bell, B., Fasani, F., & Machin, S. (2013). *Crime and immigration: Evidence from large immigrant waves*. The Review of Economics and Statistics, 95(4), 1278–1290. https://doi.org/10.1162/REST_a_00337.

40 Becker, G. S. (1968). Crime and punishment: An economic approach. *Journal of Political Economy*, 76(2), 169–217. <https://doi.org/10.1086/259394>. Ehrlich, I. (1973). Participation in illegitimate activities: A theoretical and empirical investigation. *Journal of Political Economy*, 81(3), 521–565. <https://doi.org/10.1086/260010>.

Μετανάστευση και εγκληματικότητα στις ΗΠΑ

Σύμφωνα με τον Economist, η πολιτική «μηδενικής μετανάστευσης» του Τραμπ θα οδηγήσει σε μικρότερο πληθυσμό και χαμηλότερη ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού, περιορίζοντας την οικονομία και την αποπληρωμή του χρέους. Η μείωση των μεταναστών θα πλήξει την παραγωγικότητα και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, καθιστώντας τους Αμερικανούς φτωχότερους. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις θα αντιμετωπίσουν ελλείψεις προσωπικού, με συνέπεια χαμηλότερη παραγωγή και υψηλότερο κόστος.⁴¹

Σχετικά με την εμπειρική έρευνα, όσο πρόσφατες μελέτες,⁴² όσο και παλαιότερες έρευνες ήδη από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα,⁴³ καταρρίπτουν τον ισχυρισμό ότι η μετανάστευση αυξάνει την εγκληματικότητα. Όπως καταδεικνύει η μελέτη των Light και Miller, ακόμη και η παράνομη μετανάστευση δεν φαίνεται να έχει κάποια αιτιώδη σχέση ή έστω συσχέτιση με την εγκληματικότητα.⁴⁴ Επιπλέον, οι παράνομοι μετανάστες στις ΗΠΑ είναι πολύ λιγότερο πιθανό να διαπράξουν εγκλήματα σε σχέση με τους γηγενείς Αμερικανούς, αλλά πιθανότερο σε σχέση με τους νόμιμους μετανάστες.⁴⁵ Μάλιστα, υπάρχει ένας σημαντικός όγκος έρευνας που δείχνει ότι οι μετανάστες ενσωματώνονται στην αμερικανική κοινωνία εξίσου καλά ή ακόμη και καλύτερα απ' ό,τι οι προηγούμενες μεταναστευτικές ροές.⁴⁶ Ακόμη και οι Μεξικανοί που συχνά αποτελούν στόχο αυτής της κριτικής

δεν φαίνεται να υστερούν σε αυτό.⁴⁷ Αν και συχνά θεωρείται ότι οι σημερινοί μετανάστες στην Αμερική υστερούν έναντι των προηγούμενων κυμάτων κάτι τέτοιο δεν επιβεβαιώνεται. Μάλιστα, εάν κοιτάξουμε μια σειρά σημαντικών δεικτών όπως η πολιτογράφηση και η γνώση της αγγλικής γλώσσας, οι μετανάστες στις ΗΠΑ φαίνεται να τα πηγαίνουν πολύ καλύτερα σε σχέση με τις αρχές του προηγούμενου αιώνα.⁴⁸ Η διαδικασία της ενσωμάτωσης απαιτεί χρόνο αλλά επιτυγχάνεται. Πολλοί προτείνουν διάφορα κρατικά προγράμματα ενσωμάτωσης για να πετύχουν καλύτερα αποτελέσματα. Στην πραγματικότητα όμως, φαίνεται ότι τέτοια μέτρα συχνά δημιουργούν αντιδράσεις από τους ίδιους μεταναστευτικούς πληθυσμούς καθώς τους στιγματίζουν και τους οδηγούν στο να έχουν χαμηλότερα ποσοστά ταύτισης με την χώρα υποδοχής. Στοιχεία από αντίστοιχα στοχευμένα προγράμματα προς τους Γερμανούς μετανάστες στις ΗΠΑ κατά την διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου το επιβεβαιώνουν.⁴⁹

Μία συνολική μελέτη του National Bureau Of Economic Research (NBER)⁵⁰ για την περίοδο 1870–2020 δείχνει ότι οι μετανάστες στις ΗΠΑ είχαν διαχρονικά χαμηλότερα ποσοστά φυλάκισης σε σχέση με τους γηγενείς. Από το 1960 και μετά, η διαφορά αυτή διευρύνθηκε: σήμερα οι μετανάστες έχουν 60% μικρότερη πιθανότητα φυλάκι-

41 The Economist. (2025, October 7). [Welcome to zero migration America](#). The Economist.

42 Nowrasteh, A. (2015, July 14). [Immigration and crime — What the research says](#). Cato Institute. Hart, H. H. (1896). Immigration and Crime. American Journal of Sociology, 2(3), 369–377. <http://www.jstor.org/stable/2761631>.

43 Moehling, C., & Piehl, A. M. (2009). Immigration, crime, and incarceration in early twentieth-century America. *Demography*, 46(4), 739–763. <https://doi.org/10.1353/dem.0.0076>. David M. Cutler, Edward L. Glaeser, and Jacob L. Vigdor, «Is the Melting Pot Still Hot? Explaining the Resurgence of Immigrant Segregation», NBER Working Paper 11295 (2005), <https://doi.org/10.3386/w11295>. David M. Cutler, Edward L. Glaeser, and Jacob L. Vigdor, «The Rise and Decline of the American Ghetto», NBER Working Paper 5881 (1997), <https://doi.org/10.3386/w5881>.

44 Light, M. T., & Miller, T. (2018). Does undocumented immigration increase violent crime? *Criminology*, 56(2), 370–401. <https://doi.org/10.1111/1745-9125.12175>.

45 Landgrave, M., & Nowrasteh, A. (2017, March 15). [Criminal immigrants: Their numbers, demographics, and countries of origin](#) (Immigration Research and Policy Brief No. 1). Cato Institute.

46 Nowrasteh, A. (2016, January 19). [The Great Assimilation Scare](#). Cato Institute.

47 Perlmann, J. (2007). [Italians Then, Mexicans Now: Immigrant origins and second-generation progress, 1890 to 2000](#). Russell Sage Foundation / Levy Economics Institute.

48 Powell, B. (Ed.). (2015). [The Economics of Immigration: Market-Based Approaches, Social Science, and Public Policy](#). Oxford University Press.

49 Foka, V. (2016, December). [Backlash: The unintended effects of language prohibition in US schools](#). Stanford University, King Center on Global Development.

50 Abramitzky, R., Boustan, L. P., Jácome, E., Pérez, S., & Torres, J. D. (2023, July). *Law-abiding immigrants: The incarceration gap between immigrants and the US-born, 1870–2020* (NBER Working Paper No. 31440). National Bureau of Economic Research. <https://www.nber.org/papers/w31440>.

σης (30% σε σχέση με τους λευκούς γηγενείς). Το εύρημα αυτό παρατηρείται ανεξάρτητα από την περιοχή προέλευσης και δεν εξηγείται από δημογραφικά χαρακτηριστικά ή πολιτικές μετανάστευσης, αλλά από τη διαφοροποίηση μεταξύ λιγότερο μορφωμένων μεταναστών και γηγενών.

Αντιστοίχως, σχετική μελέτη που δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό *Criminology*,⁵¹ και εξετάζει την περίοδο 1990–2014 σε όλες τις πολιτείες των ΗΠΑ και την Ουάσινγκτον, DC, καταδεικνύει ότι η παράτυπη μετανάστευση δεν αυξάνει τη βία. Αντίθετα, η σχέση που παρατηρείται ανάμεσα στην παράτυπη μετανάστευση και τα βίαια εγκλήματα είναι κατά κανόνα αρνητική. Σύμφωνα με την Αμερικανική Κοινωνιολογική Εταιρεία (American Sociological Association)⁵² οι μετανάστες, νόμιμοι και παράτυποι, δεν αυξάνουν την εγκληματικότητα· αντίθετα, οι κοινότητες με μεγαλύτερο αριθμό μεταναστών καταγράφουν χαμηλότερα ποσοστά βίας, χάρη στα ισχυρά κοινωνικά δίκτυα και την οικογενειακή συνοχή. Επιπλέον, σε πόλεις «καταφύγια» (sanctuary cities) με μεγάλη εκπροσώπηση μεταναστών ή σε περιοχές με πολιτικές ένταξης, η μετανάστευση συνδέεται με μείωση της εγκληματικότητας, καταδεικνύοντας ότι οι συμπεριληπτικές πολιτικές μετανάστευσης ενισχύουν την ασφάλεια στις γειτονίες. Όπως σημειώνεται, τα ευρήματά των ερευνών δείχνουν πως όταν τα ποσοστά των μεταναστών μαθητών είναι υψηλότερα, τα βίαια εγκλήματα στο σχολείο είναι λιγότερα. Επιπλέον,

μελέτες του καθηγητή Anthony Peguero (Arizona State University)⁵³ σχετικά με τα βίαια εγκλήματα στα σχολεία αποκαλύπτουν ότι οι παράτυποι μετανάστες έχουν χαμηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας από τους γηγενείς πολίτες. Ο φόβος της απέλασης αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα, καθώς τα άτομα χωρίς χαρτιά είναι λιγότερο πιθανό να εμπλακούν σε εγκληματικές δραστηριότητες που προσελκύουν την προσοχή των αρχών επιβολής του νόμου. Στα ίδια αποτελέσματα κατέληξε και μία μεγάλη μελέτη σε 9.000 γειτονίες από 87 πόλεις των ΗΠΑ, που δημοσιεύθηκε στο *American Sociological Review*.⁵⁴ Η μελέτη κατέληξε στο ότι, κατά μέσο όρο, οι γειτονίες με υψηλότερη παρουσία μεταναστών εμφανίζουν χαμηλότερα επίπεδα εγκληματικότητας.⁵⁵ Το εύρημα αυτό είναι εντονότερο σε πόλεις που χαρακτηρίζονται από ανοιχτή στάση απέναντι στους μετανάστες, με αυξημένη εκπροσώπηση μειονοτήτων στην τοπική αυτοδιοίκηση και στις δυνάμεις ασφαλείας, με πολιτικές ασύλου και υψηλότερα ποσοστά ψηφοφόρων του Δημοκρατικού κόμματος. Αντίθετα, οι «κλειστές» πόλεις με αυστηρότερες πολιτικές απέναντι στη μετανάστευση φαίνεται να περιορίζουν τα πιθανά οφέλη της μετανάστευσης για τη δημόσια ασφάλεια.

Ομοίως, δεν φαίνεται να προκύπτει συσχέτιση της μετανάστευσης με την τρομοκρατία.⁵⁶ Στην περίοδο 2002–2016 η αναλογία μετανάστη με συμμετοχή σε τρομοκρατική ενέργεια

51 Light, M. T., & Miller, T. Y. (2017). Does undocumented immigration increase violent crime?. *Criminology : an interdisciplinary journal*, 56(2), 370–401. <https://doi.org/10.1111/1745-9125.12175>

52 American Sociological Association. (2025, April 22). *Sociological research reveals how immigrants can reduce crime*.

53 Peguero, A. A., & Shekarkhar, Z. (2011). Latino/a student misbehavior and school punishment. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 33(1), 54–70. <https://doi.org/10.1177/0739986310388021>. Peguero, A. A. (2009). Victimized the children of immigrants: Latino and Asian American student victimization. *Youth & Society*, 41(2), 186–208. <https://doi.org/10.1177/0044118X09333646>. Peguero, A. A., & Williams, L. M. (2013). Racial and ethnic stereotypes and bullying victimization. *Youth & Society*, 45(4), 545–564. <https://doi.org/10.1177/0044118X11424757>. Peguero, A. A., & Bracy, N. L. (2015). School order, justice, and education: Climate, discipline practices, and dropping out. *Journal of Research on Adolescence*, 25(3), 412–426. <https://doi.org/10.1111/jora.12138>.

54 Lyons, C. J., Vélez, M. B., & Santoro, W. A. (2013). Neighborhood Immigration, Violence, and City-Level Immigrant Political Opportunities. *American Sociological Review*, 78(4), 604–632. <https://doi.org/10.1177/0003122413491964> (Original work published 2013).

55 Στα ίδια πορίσματα φαίνεται να καταλήγουν έρευνες και σε άλλες αναπτυσσόμενες χώρες, όπως η έρευνα που εξέτασε τη σχέση μετανάστευσης και εγκληματικότητας στη Χιλή την περίοδο 2005–2015, και δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό *World Development*. Η έρευνα δεν βρήκε καμία στατιστική ένδειξη ότι η αύξηση του αριθμού μεταναστών οδηγεί σε άνοδο της εγκληματικότητας. Αντίθετα, εντοπίστηκε αρνητική σχέση (δηλαδή μείωση της εγκληματικότητας) για έναν από τους οκτώ τύπους εγκλήματος που αναλύθηκαν. Leiva, M., Vasquez-Lavín, F., & Ponce Oliva, R. D. (2020). *Do immigrants increase crime? Spatial analysis in a middle-income country*. *World Development*, 126, 104728. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2019.104728>

56 Bove, V., & Böhmelt, T. (2016). Does immigration induce terrorism? *The Journal of Politics*, 78(2), 572–588. <https://doi.org/10.1086/684679>.

ήταν 1 προς 29 εκατομμύρια εγκρίσεις παραμονής στις ΗΠΑ – ένα εξαιρετικά μικρό ποσοστό (=0.0000034%).⁵⁷

Τέλος, τα εμπειρικά δεδομένα δεν επιβεβαιώνουν την ύπαρξη αρνητικών επιδράσεων στην κουλτούρα των ΗΠΑ ως χώρας υποδοχής⁵⁸. Μολονότι το 13,5% του πληθυσμού της Αμερικής δεν έχει γεννηθεί στην χώρα, το ποσοστό αυτό αποτελεί ένα ιστορικό χαμηλό και το μισό από ό,τι στη Νέα Ζηλανδία ή την Αυστραλία.⁵⁹ Κοινωνικοί επιστήμονες έχουν αναπτύξει θεωρητικά μοντέλα για το πως οι μετανάστες μεταδίδουν τα

συχνά αντιπαραγωγικά στοιχεία της κουλτούρας τους στη χώρα υποδοχής με πιο γνωστό αυτό των Clemens και Pritchett.⁶⁰ Παρόλα αυτά, υπάρχουν αρκετοί λόγοι που κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει. Οι μετανάστες έχουν κίνητρο να προσαρμοστούν στη νέα κοινωνία και να ακολουθήσουν τις νόρμες της ενώ δεν είναι συνήθως αριθμητικά ικανοί να αλλάξουν δραστικά τους θεσμούς της. Επιπλέον, στις ΗΠΑ παρατηρείται ένας σημαντικός βαθμός αυτό-επιλογής καθώς οι μετανάστες τείνουν να έχουν παρόμοιες με τους γηγενείς απόψεις για θέματα πολιτικής και σεβασμό για τους θεσμούς.⁶¹

Γιατί συχνά υπερεκπροσωπούνται οι μετανάστες στα ποσοστά εγκληματικής δραστηριότητας στα δημόσια στατιστικά;

Το πιο συχνό επιχείρημα στον δημόσιο διάλογο σχετικά με την αυξημένη εγκληματικότητα μεταναστών βασίζεται στο γεγονός πως οι μετανάστες συχνά υπερεκπροσωπούνται στα ποσοστά εγκληματικής δραστηριότητας στα δημόσια στατιστικά. Ωστόσο, όταν η αναλύσεις σταθμίζουν τα σχετικά ποσοστά με κοινωνικο-δημογραφικά στοιχεία η υπερεκπροσώπηση αυτή παύει να υπάρχει.

Μελέτη που δημοσιεύθηκε στο *Journal of Economic Perspectives* εξετάζει διεθνώς τη σχέση μετανάστευσης και εγκληματικότητας, αναλύοντας στοιχεία από 55 χώρες για την περίοδο 1990–2019.⁶² Οι συγγραφείς δείχνουν ότι, ενώ το ποσοστό μεταναστών στον πληθυσμό αυξήθηκε σημαντικά, οι ανθρωποκτονίες μειώθηκαν κατά το ένα τρίτο, χωρίς να καταγράφεται καμία αιτιώδης σύνδεση μεταξύ μετανάστευσης και εγκλήματος. Παρ' όλο που οι μετανάστες συχνά υπερεκ-

προσωπούνται στις φυλακές, αυτό εξηγείται κυρίως από δημογραφικά χαρακτηριστικά (π.χ. νεαροί άνδρες, χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο) και από θεσμικούς παράγοντες, όπως άνιση μεταχείριση ή περιορισμένη πρόσβαση σε εναλλακτικές προς την φυλάκιση ποινές.

Μελέτη που εξετάζει τη σχέση μετανάστευσης και εγκληματικότητας σε 30 χώρες του ΟΟΣΑ την περίοδο 1988–2018 και δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό *Economic Research*,⁶³ καταλήγει ότι δεν υπάρχει καμία στατιστική ένδειξη πως η αύξηση των μεταναστευτικών ροών οδηγεί σε άνοδο της εγκληματικότητας. Αντιθέτως, εντοπίστηκε μία μόνο αρνητική συσχέτιση μεταξύ μετανάστευσης και ανθρωποκτονιών. Η μελέτη δείχνει ακόμα πως η μεγαλύτερη παρουσία ανδρών ηλικίας 25–29 ετών συνδέεται με αύξηση μόνο στην κατηγορία των σοβαρών επιθέσεων.

57 Bier, D. J. (2018, April 17). [Extreme vetting of immigrants: Estimating terrorism vetting failures](#) (Policy Analysis No. 838). Cato Institute.

58 Nowrasteh, A. (2014, July 28). [Legalization or amnesty for unlawful immigrants – An American tradition](#). Cato Institute.

59 Migration Policy Institute. (n.d.). [U.S. Immigrant population and share over time, 1850-present](#). Migration Policy Institute.

60 Clemens, M. A., & Pritchett, L. (2016, February). [The new economic case for migration restrictions: An assessment](#) (IZA Discussion Paper No. 9730). Institute of Labor Economics (IZA).

61 Wilson, S., & Nowrasteh, A. (2015, February 24). [The political assimilation of immigrants and their descendants](#) (Economic Development Bulletin No. 23). Cato Institute.

62 Marie, O., & Pinotti, P. (2024). *Immigration and crime: An international perspective*. *Journal of Economic Perspectives*, 38(1), 181–200. <https://doi.org/10.1257/jep.38.1.181>.

63 Tufail, M., Song, L., Ali, S., Wahab, S., & Hassan, T. (2022). Does more immigration lead to more violent and property crimes? A case study of 30 selected OECD countries. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 36(1), 1867–1885. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2022.2094437>.

Στην Γερμανία, μελέτη του Institute for Economic Research⁶⁴ ανέλυσε τα δεδομένα σχετικά με την εγκληματικότητα για την περίοδο 2018–2023 και κατέληξε ότι δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στο ποσοστό μεταναστών σε μια περιοχή και στα ποσοστά εγκληματικότητας στα γερμανικά κρατίδια. Η φαινομενική υπερεκπροσώπηση των μεταναστών στα σχετικά ποσοστά εγκλημάτων εξηγείται από το γεγονός ότι οι μετανάστες εγκαθίστανται κυρίως σε αστικές περιοχές με υψηλή πυκνότητα πληθυσμού, έντονη νυχτερινή ζωή και αυξημένη κίνηση, όπου τα ποσοστά εγκληματικότητας είναι υψηλότερα τόσο για Γερμανούς όσο και για αλλοδαπούς. Συνεπώς, παράγοντες όπως οι υποδομές, η οικονομική κατάσταση, η παρουσία της αστυνομίας και η πληθυσμιακή πυκνότητα αυξάνουν τον κίνδυνο εγκληματικής συμπεριφοράς, ανεξαρτήτως εθνικότητας.

Αξίζει να σημειωθεί πως ένας παράγοντας που μειώνει την τάση των μεταναστών να διαπράττουν εγκλήματα είναι η απόκτηση καθεστώτος νόμιμης διαμονής, καθώς έτσι διασφαλίζεται η πρόσβαση στις επίσημες αγορές εργασίας και σε καλύτερες οικονομικές ευκαιρίες. Για παράδειγμα, οι συγγραφείς της μελέτης που δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό *American Economic Journal: Applied Economics*,⁶⁵ δείχνουν ότι η πτώση της εγκληματικότητας συνδέεται άμεσα με τη νομιμοποίηση μεταναστών στις βόρειες περιοχές της Ιταλίας, όπου η ύπαρξη μιας σημαντικής αγοράς εργασίας μεγιστοποιεί τα οφέλη του από το καθεστώς νόμιμης διαμονής. Αντίθετα, στις νότιες περιοχές, όπου κυριαρχεί η παραοικονομία και οι ευκαιρίες στην επίσημη αγορά εργασίας είναι περιορισμένες, η επίδραση της νομιμοποίησης δεν ήταν στατιστικά σημαντική.

Σε παρόμοια πορίσματα καταλήγει η έρευνα που δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό

*Journal of Economic Behavior & Organization*⁶⁶. Σύμφωνα με τα πορίσματα αυτά, οι μετανάστες δεν διαπράττουν κατ' ανάγκην περισσότερα εγκλήματα από τους γηγενείς· μάλιστα, υπό ορισμένες συνθήκες, μπορεί να εμφανίζουν χαμηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας. Καθοριστικό ρόλο παίζει η αυτοεπιλογή στη μετανάστευση, καθώς και η ποιότητα των θεσμών της χώρας υποδοχής. Οι συγγραφείς επισημαίνουν ότι οι αυστηρότερες μεταναστευτικές πολιτικές μπορούν να οδηγήσουν σε αρνητική επιλογή (adverse selection), δηλαδή να αποθαρρύνουν δυσανάλογα τους πιο ικανούς και χαμηλού ρίσκου υποψήφιους μετανάστες, αυξάνοντας την πιθανότητα να επιχειρήσουν να εισέλθουν στη χώρα όσοι έχουν λιγότερες επιλογές ή στρέφονται σε παράτυπες οδούς. Αυτό οδηγεί σε χειρότερη αντιστοίχιση δεξιοτήτων, χαμηλότερη παραγωγικότητα/φορολογική συμβολή και περισσότερη παραοικονομία/εκμετάλλευση. Μείωση του φαινομένου επιτυγχάνεται με περισσότερες και ταχύτερες νόμιμες οδούς, χαμηλότερο διοικητικό κόστος, και αναγνώριση προσόντων. Επιπλέον, αυτό εξηγεί γιατί οι δεύτερης γενιάς μετανάστες εμφανίζουν συχνά υψηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας, υπογραμμίζοντας τη σημασία των πολιτικών ένταξης και αφομοίωσης για τη μείωση της εγκληματικότητας και τη βελτίωση της θεσμικής ποιότητας στις χώρες υποδοχής.

Τέλος, η ευρέως διαδεδομένη αίσθηση ότι η μετανάστευση συνδέεται με την εγκληματικότητα φαίνεται να διαμορφώνεται περισσότερο από την αντίληψη ότι οι μετανάστες είναι παραβατικοί, παρά από κάποια πραγματική συσχέτιση μεταξύ αύξησης της εγκληματικότητας και μετανάστευσης. Είναι ενδεικτικό πως τα εμπειρικά ευρήματα από πανευρωπαϊκή μελέτη που δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό *Journal of Population Economics*,⁶⁷ δείχνουν ότι η αύξηση της μετανάστευσης δεν οδηγεί στην αύξηση της εγκληματι-

64 Adema, J., & Alipour, J.-V. (2025). *Steigert Migration die Kriminalität? Ein datenbasierter Blick* [Does migration increase crime? A data-based view]. *ifo Schnelldienst Digital*, 6(3), 1–10.

65 Mastrobuoni, G., & Pinotti, P. (2015). Legal status and the criminal activity of immigrants. *American Economic Journal: Applied Economics*, 7(2), 175–206. DOI: 10.1257/app.20140039.

66 Mariani, F., & Mercier, M. (2021). *Immigration and crime: The role of self-selection and institutions*. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 185, 538–564. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2021.03.011>.

67 Nunziata, L. Immigration and crime: evidence from victimization data. *J Popul Econ* 28, 697–736 (2015). <https://doi.org/10.1007/s00148-015-0543-2>.

κότητας, αλλά αντίθετα, συνδέεται με την αύξηση του φόβου για το έγκλημα, ο οποίος συσχετίζεται σταθερά και θετικά με την αρνητική στάση των ντόπιων απέναντι στους μετανάστες. Τα αποτελέσματά αποκαλύπτουν μια εσφαλμένη αντίληψη για τη σχέση μεταξύ μετανάστευσης και εγκλημα-

ματικότητας μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών.⁶⁸ Με άλλα λόγια, η μετανάστευση δημιουργεί την εσφαλμένη αντίληψη ότι αυξάνονται οι πιθανότητες να πέσει κάποιος θύμα εγκλήματος από μετανάστη, αλλά στην πραγματικότητα αυτός ο ισχυρισμός δεν επιβεβαιώνεται από τα δεδομένα.

Συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής: Οι νόμιμες οδοί μετανάστευσης ως πολιτική θετικής συνεισφοράς στις χώρες υποδοχής

Συμπεράσματα

Στο κείμενο πολιτικής αναλύθηκαν 31 έρευνες που εξετάζουν την σχέση της μετανάστευσης με την οικονομία και 19 έρευνες που εξετάζουν την σχέση της μετανάστευσης με την εγκληματικότητα.⁶⁹ Η συντριπτική πλειονότητα των εμπειρικών ερευνών εντοπίζει ένα θετικό ή ουδέτερο συνολικό οικονομικό αποτύπωμα της μετανάστευσης στις χώρες υποδοχής. Παράλληλα η συντριπτική πλειονότητα των εμπειρικών ερευνών καταρρίπτει τον ισχυρισμό πως η μετανάστευση αυξάνει την εγκληματικότητα, ενώ στις λίγες περιπτώσεις που εντοπίζεται μία τέτοια σχέση για πολύ συγκεκριμένους τύπους παραβατικής συμπεριφοράς, αυτή κυρίως οφείλεται στον αποκλεισμό των μεταναστών από την αγορά εργασίας.

Τα αποτελέσματα, μαζί με τους παράγοντες που εντοπίζονται από την επιστημονική έρευνα όπως οι στοχευμένες πολιτικές ένταξης, η νόμιμη μετανάστευση, και η πρόσβαση στην αγορά εργασίας καταδεικνύουν πως η μετανάστευση μπορεί

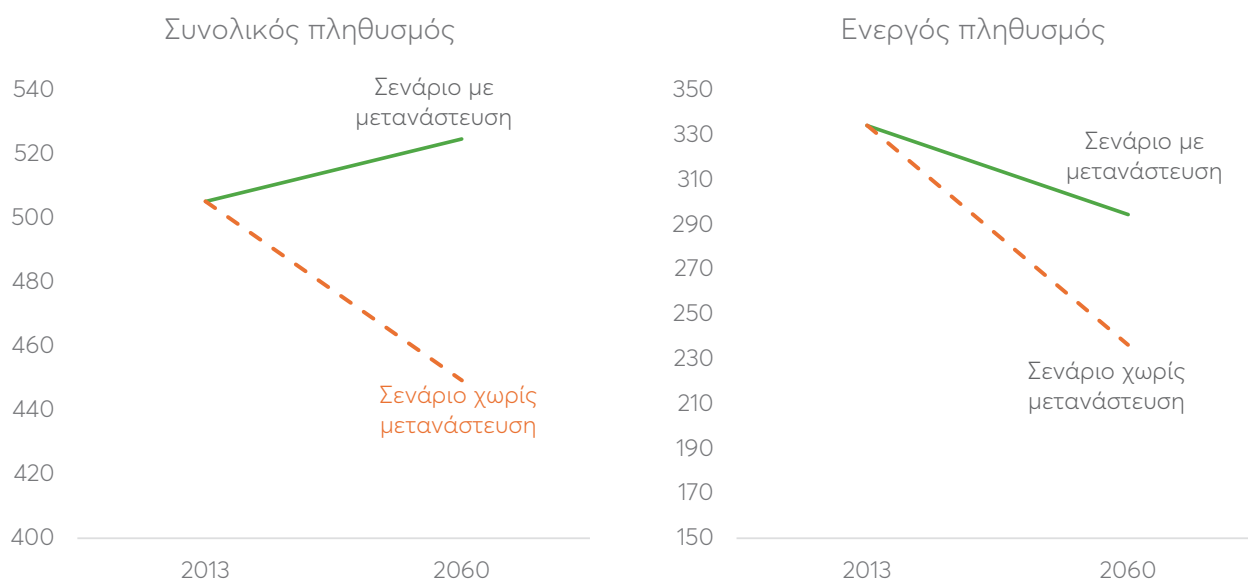
να συμβάλει θετικά στην απαραίτητη αναζωογόνηση της ευρωπαϊκής οικονομίας, χωρίς να πλήττεται η ασφάλεια των πολιτών.

Στην Ευρώπη και την Ελλάδα, δεδομένων των έντονων δημογραφικών αλλαγών, η ανάγκη για μία συνολική και συνεκτική πολιτική νόμιμης μετανάστευσης είναι απαραίτητη για την οικονομική ανάπτυξη. Μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Science for Policy report by the Joint Research Centre), έχει εκτιμήσει τις αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις που θα είχε η ευρωπαϊκή οικονομία χωρίς μετανάστευση.⁷⁰ Αρχικά, στο σενάριο με μετανάστευση (σε σύγκριση με το 2013) ο πληθυσμός της ΕΕ θα αυξανόταν το 2060 κατά +3.9%, ενώ η απουσία της θα προκαλούσε σημαντική συρρίκνωση (-11.1%). Στον ενεργό εργασιακό πληθυσμό, στο σενάριο με μετανάστευση θα σημειωνόταν μείωση (-11.9%), σαφώς μικρότερη από τη δραματική πτώση που θα σημειωνόταν χωρίς μετανάστευση (-29.3%, Γράφημα 3).

68 Nunziata, L. (2014, November). [Immigration and crime: New empirical evidence from European victimization data](#) (IZA Discussion Paper No. 8632). IZA.

69 Το 52% των ερευνών που αναλύθηκαν έχουν δημοσιευθεί σε κορυφαία επιστημονικά περιοδικά (το 93% εξ αυτών σε περιοδικά κατηγορίας Q1 και 7% σε περιοδικά κατηγορίας Q2 σε στον δείκτη Scimago), ενώ οι υπόλοιπες μελέτες προέρχονται από καταξιωμένα ερευνητικά ιδρύματα όπως το National Bureau of Economic Research (NBER, ΗΠΑ), το Institute of Labor Economics (IZA, Γερμανία), τον Economist (Hv. Βασιλείο), τον ΟΟΣΑ κα.

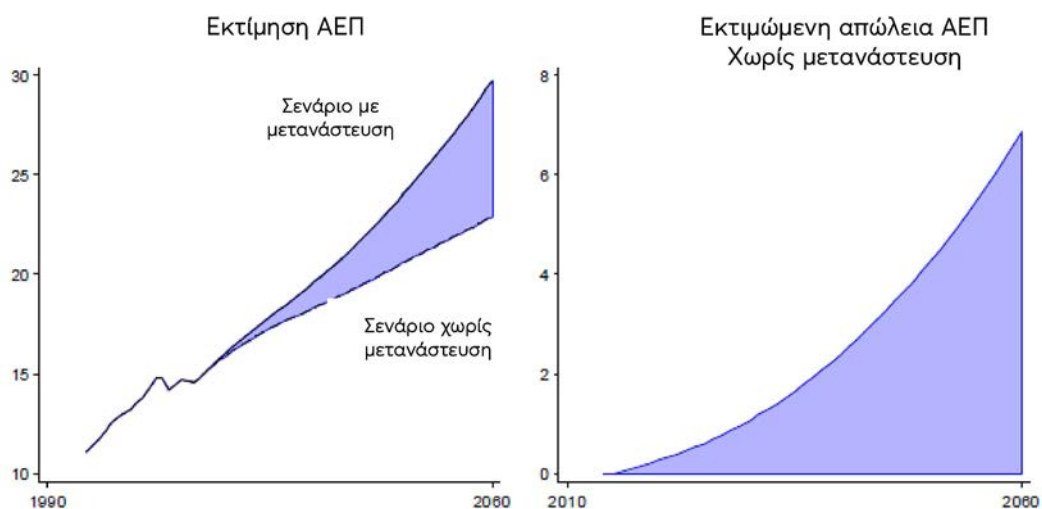
70 Mongelli I. and Ciscar J.-C., [Economic consequences of zero international migration in the EU - An assessment for Europe based on the Eurostat population projections](#), EUR 29246 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2018, ISBN 978-92-79-86575-6, doi:10.2760/65431, JRC109196.

Γράφημα 3. Εκτιμήσεις συνολικού πληθυσμού και εργασιακά ενεργού πληθυσμού στην ΕΕ.

Πηγή: Mongelli I. and Ciscar J.-C., [Economic consequences of zero international migration in the EU - An assessment for Europe based on the Eurostat population projections](#)

Στο Γράφημα 4 παρουσιάζονται οι προβλέψεις για το ΑΕΠ της ΕΕ και την απώλεια οικονομικής παραγωγής για το «σενάριο με μετανάστευση» και το «σενάριο χωρίς μετανάστευση». Η απώλεια οικονομικής παραγωγής εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε περίπου 7 τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ έως το 2060. Η σωρευτική απώλεια παραγωγής για ολόκληρη την περίοδο πρόβλεψης θα ανέλθει σε 47

τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Ο ετήσιος ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης για ολόκληρη την περίοδο θα μειωθεί από 1,5 % σε λιγότερο από 1%. Επιπλέον, το συνολικό προϊόν της ΕΕ το 2043 που θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη μετανάστευση θα επιτευχθεί μόνο το 2060 χωρίς μετανάστευση, πράγμα που θα σήμαινε απώλεια σχεδόν 20 ετών οικονομικής ανάπτυξης.

Γράφημα 4. Εκτιμήσεις ΑΕΠ στην ΕΕ με και χωρίς μετανάστευση

Πηγή Γραφήματος: Mongelli I. and Ciscar J.-C., [Economic consequences of zero international migration in the EU - An assessment for Europe based on the Eurostat population projections](#)

Προτάσεις πολιτικής

Εντός του ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς, η Λιθουανία, από τις αρχές του 2025 κινείται προς την κατεύθυνση της δημιουργίας περισσότερων νόμιμων οδών μετανάστευσης, εστιάζοντας στην ενίσχυση της αγοράς εργασίας και την αντιμετώπιση δημογραφικών προκλήσεων. Συγκεκριμένα προχώρησε στις εξής αλλαγές:

- Μείωσε δραστικά τον χρόνο έκδοσης προσωρινών αδειών παραμονής, επιτρέποντας παράλληλα την υποβολή αιτήσεων από το εξωτερικό.

- Κατάργησε την υποχρέωση ελέγχου αγοράς εργασίας για θέσεις υψηλής ειδίκευσης, ώστε οι εργοδότες να μπορούν να προσλαμβάνουν άμεσα.
- Επέτρεψε την πρόσβαση και σε εργαζόμενους με χαμηλότερα ή μεσαία προσόντα, όχι μόνο σε ειδικούς υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Ακολουθώντας μία παρόμοια πολιτική διευκόλυνσης της νόμιμης μετανάστευσης η Ευρωπαϊκή Ένωση συνολικά και η Ελλάδα συγκεκριμένα μπορούν να κινηθούν στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

1. Ενίσχυση της νόμιμης και οργανωμένης μετανάστευσης

- Δημιουργία ευέλικτων νόμιμων διαύλων εισόδου για εργαζομένους σε τομείς με αποδεδειγμένες ελλείψεις δεξιοτήτων (γεωργία, φροντίδα, τουρισμός, κατασκευές, τεχνολογία).
- Απλούστευση διαδικασιών για προσωρινές ή

εποχικές άδειες εργασίας και αμοιβαία αναγνώριση προσόντων εντός ΕΕ.

- Καλύτερη αντιστοίχιση δεξιοτήτων μεταξύ χωρών προέλευσης και υποδοχής μέσω διμερών συμφωνιών.

2. Πολιτικές ένταξης με έμφαση στην εκπαίδευση και την εργασία⁷¹

- Επένδυση σε μαθήματα γλώσσας, επαγγελματικής κατάρτισης και προγραμμάτων ένταξης σε κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο από την πρώτη φάση παραμονής.
- Πρόωρη πρόσβαση των αιτούντων άσυλο

στην αγορά εργασίας ώστε να αποφεύγεται η περιθωριοποίηση.

- Ενίσχυση της εκπαίδευσης δεύτερης γενιάς ώστε να περιορίζονται τα κοινωνικά χάσματα και να διευκολύνεται η κινητικότητα.

3. Βελτίωση της ποιότητας των δεδομένων ασφάλειας και εγκληματικότητας

- Διαχωρισμός των διοικητικών παραβάσεων (π.χ. παράνομη είσοδος) από τα ποινικά αδικήματα στις επίσημες στατιστικές.
- Αναλυτική αποτύπωση κοινωνικοοικονομικών παραγόντων (εισόδημα, ανεργία, ηλικία) στις έρευνες εγκληματικότητας, ώστε να αποφεύ-

γεται η ψευδής συσχέτιση με την εθνικότητα.

- Εκπαίδευση των δημοσίων αρχών και των ΜΜΕ στην ορθή ερμηνεία και παρουσίαση των δεδομένων για να μειωθεί η διασπορά παραπληροφόρησης.

⁷¹ Οι παρεμβάσεις αυτές θα πρέπει να θεωρούνται επιλέξιμες (eligible) σύμφωνα με τους κανόνες του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (AMIF) και συναφών ταμείων. Οι ωφελούμενοι πρέπει να διαθέτουν νόμιμο καθεστώς διαμονής ή να βρίσκονται σε διαδικασία διεθνούς προστασίας

4. Αξιοποίηση της μετανάστευσης ως δημογραφικού και αναπτυξιακού πλεονεκτήματος

- Ενσωμάτωση της μετανάστευσης στις μακροπρόθεσμες αναπτυξιακές και δημογραφικές στρατηγικές της ΕΕ και της Ελλάδας.
- Προώθηση της κυκλικής μετανάστευσης, με δυνατότητα νόμιμης επιστροφής και επανεισόδου, ώστε να καλύπτονται εποχικές ανάγκες χωρίς επιβάρυνση των συστημάτων πρόνοιας.
- Διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας μεταναστών, ιδίως σε τομείς όπου ενισχύεται η τοπική παραγωγή και η απασχόληση.

5. Ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας

- Εναρμόνιση των πολιτικών ασύλου και ένταξης, ώστε να αποφεύγονται ανισορροπίες μεταξύ κρατών-μελών.
- Ανάπτυξη ενιαίου ευρωπαϊκού πλαισίου αναγνώρισης προσόντων και ανταλλαγής καλών πρακτικών.
- Επένδυση σε ευρωπαϊκά προγράμματα ένταξης με σαφείς δείκτες αποδοτικότητας (π.χ. ποσοστά απασχόλησης, γλωσσική επάρκεια, συμμετοχή στην εκπαίδευση).

Στέγη Μάρκου Δραγούμη

Τζωρτζ 5, 10682, Αθήνα

T: +30 210 5238373

www.kefim.org

info@kefim.org

facebook.com/kefim.org

x.com/kefim_org

gr.linkedin.com/company/centerforliberalstudies

youtube.com/kefim